

Tips voor leerkrachten: Huisbezoeken

Waarom huisbezoeken?

Hoewel we ons realiseren dat het afleggen van huisbezoeken zeer tijdrovend is, willen we het belang ervan benadrukken. De kinderen zullen het geweldig vinden om hun juf of meester thuis te ontvangen. De ouders voelen zich veilig, doordat ze een thuiswedstrijd spelen. De leerkrachten zullen inzicht krijgen in de thuissituatie van hun leerlingen en aan het denken worden gezet over de diversiteit binnen gezinnen. Al deze voordelen compenseren de tijdsinvestering ruim.

Het is echter niet voor alle leerkrachten zo vanzelfsprekend om dit te doen. Om de drempelvrees weg te nemen, geven we jullie in deze folder alvast wat tips. In de kadertjes onderaan, vind je specifieke aandachtspunten.

Basishouding

- ☐ De echte partners zijn de ouders, spreek hen dan ook aan.
- ☐ Respecteer de (eind)verantwoordelijkheid van de ouders, overleg met hen voor je iets onderneemt.
- ☐ Vertrek vanuit een algemene betrokkenheid, vanuit partnerschap met de ouder(s). Je komt er, omdat je als leerkracht mee wil zoeken naar een oplossing voor het probleem.
- ☐ Als je ergens onzeker over bent, of als je iets niet weet, vraag het dan. Bijvoorbeeld als je niet weet of het de gewoonte is om je schoenen uit te doen, ga dit dan even na. Je kan vaak ook observeren wat de norm hieromtrent is binnen het gezin.
- ☐ Wees alert voor eventuele gevoeligheden die leven binnen het gezin.

Algemeen

Probeer de ouders zoveel mogelijk mondeling aan te spreken.

- ☐ Zoek zelf contact.
- ☐ Leer de ouders kennen voor er problemen zijn.
- ☐ Mondeling contact is beter dan schriftelijk.

Tijdens een huisbezoek

Maak duidelijk dat je samen met de ouders het beste wilt voor het kind.

- ☐ Respecteer hun ritme.
- ☐ Zoek samen naar oplossingen, dring niets op.

Maak duidelijk wat er op school al gebeurd is om het kind te ondersteunen.

- ☐ Bereid het gesprek goed voor.
- ☐ Geef veel informatie over het kind op school.
- ☐ Geef veel informatie over de manier van werken op school.

Probeer het positieve te zien en te verwoorden.

- ☐ Zie en waardeer de inspanningen van de ouder.
- ☐ Heb oog voor het positieve in het kind.
- ☐ Probeer niet te veralgemenen, blijf bij het concrete.

De voorbereiding

- ☐ Maak een lijstje van de gezinnen die je wilt bezoeken, met adres en telefoonnummer.
- ☐ Als je verschillende bezoeken achter elkaar wil afleggen, is het handig om de adressen op een stratenplannetje aan te duiden om een efficiënte route uit te stippelen.
- ☐ Als de ouders die je wilt bezoeken geen of niet voldoende Nederlands spreken, kan je een tolk inschakelen. Probeer daarom eerst een telefonische afspraak te maken, zodat je niet voor een gesloten deur staat. Verduidelijk in dit eerste telefoongesprek wie je bent en waarover je wilt praten. Ga ook na of het voor de ouders OK is om een tolk in te schakelen. Je kan eventueel ook voorstellen dat de ouders zelf een vriend(in) vragen om te tolken.
- ☐ Draag zorg voor je kledij.
- ☐ Ga na wie van de ouders zich vooral met de kinderen bezig houdt, om zo te weten te komen met wie je echt wil spreken.

Specifiek aandachtspunt

Denk aan mogelijke gevoeligheden met betrekking tot man/vrouw-verhoudingen. Ga binnen het betreffende gezin vooraf na of je als man/vrouw alleen op huisbezoek kan komen.

Het huisbezoek zelf: de inleiding

- ☐ Laat merken dat je binnen wil komen, blijf niet aan de deur staan.
- ☐ Moest je een paar woordjes in de taal van de ouders kennen, dan kan je deze als ijsbreker gebruiken. Mensen appreciëren het over het algemeen wel dat je hen erkent in hun identiteit, ook al spreek je het misschien niet helemaal correct uit.
- ☐ Afhankelijk van de situatie voel je zelf best aan of je meteen met de deur in huis valt of eerder van start gaat met een informeel gesprekje. Belangrijk is dat informele gesprekjes op geen enkel moment de kern van je boodschap gaan overheersen. Informele gesprekjes kunnen ook volgen op het formele deel van je huisbezoek.
- ☐ Richt je ook in je non-verbale communicatie tot die persoon met wie je wilt spreken.

Eten & drinken

Vaak wordt er iets te drinken of te eten aangeboden. Om te vermijden dat de ouders onmiddellijk naar de keuken verdwijnen, kan je hen vriendelijk bedanken en zeggen dat je eerst wil praten, maar later wel iets lust. Je hoeft je op geen enkel moment verplicht te voelen om iets op te eten of te drinken, indien je dat niet wil.

Hoe over een (moeilijk) onderwerp spreken?

- ☐ Wees vriendelijk en niet te opdringerig, neem de tijd, geef niet de indruk dat je snel iets wil afhandelen.
- ☐ Vertel ook goede dingen over het kind of de ouders, kom niet alleen slecht nieuws brengen! Toon begrip voor de situatie i.p.v. hen met de vinger te wijzen. Bevestig de ouders in hun gevoel van eigenwaarde.
- ☐ Hou er rekening mee dat sommige ouders niet vertrouwd zijn met onze 'overlegcultuur'. Ze zullen je niet snel tegenspreken, maar eerder het gesprek trachten af te ronden.
- ☐ Geef duidelijk aan dat de ouder zeker mag tussenkomen tijdens het gesprek, commentaar mag leveren of vragen mag stellen. Het is de bedoeling dat je tot dialoog komt en niet dat het een monoloog van jou wordt.
- ☐ Controleer altijd of de ouder het echt begrepen heeft, want 'ja' kan ook een beleefdheidsantwoord zijn. Om dit te vermijden kan je vragen stellen die beginnen met 'wanneer, waar, hoe, wat?' om preciezere antwoorden te krijgen. Vermijd 'waarom'-vragen, die kunnen snel als een verwijt overkomen.
- ☐ Als er tijdens jullie gesprek bezoek binnenkomt, pauzeer dan en wacht op een teken van de gastvrouw/-heer voor je het gesprek verder zet. Zo niet, vraag dan of je verder mag gaan of dat je beter op een ander moment terug komt.
- ☐ Spreek in de derde persoon, altijd 'we' i.p.v. 'ik', 'de school' als instelling i.p.v. één bepaalde leerkracht.
- ☐ Blijf in je rol als leerkracht, word niet te persoonlijk. Zeg bijvoorbeeld eerder 'u heeft er goed aan gedaan om... te doen' dan 'ik vind dat u dat goed gedaan heeft'. Op die manier toon je ook respect voor hun rol als ouder.
- ☐ Baken bij aanvang van je gesprek je tijd duidelijk af. Geef aan dat je bijvoorbeeld een half uur de tijd hebt en dat je dan een andere afspraak of verplichting hebt. Dit maakt het voor jezelf makkelijker om aan het einde van het gesprek door te gaan zonder mensen zich ongemakkelijk te laten voelen.

Specifiek aandachtspunt

Voor sommige ouders kan het minder gepast zijn om problemen te bespreken in het bijzijn van anderen. Vraag daarom even na of het stoort, als er ander bezoek is.

Met tolken spreken

Dit is niet altijd zo vanzelfsprekend, zeker de eerste keer is het even wennen.

Enkele tips:

- ☐ Vertel vooraf kort aan de tolk wat de bedoeling is.
- ☐ Spreek buiten aan het huis af, het is handiger om meteen met de tolk binnen te komen dan elk apart.
- ☐ Soms is de tolk een bekende van de familie, dat kan zo zijn voor- en nadelen hebben. Voordeel is dat je snel geaccepteerd wordt, nadeel is dat ze snel van het onderwerp kunnen afwijken.
- ☐ Zorg er voor dat je tussen hen in zit, zodat de moeder/vader niet alleen met de tolk praat, maar jou ook ziet zitten.
- ☐ Als je spreekt tegen de ouders, kijk dan naar hen, ook al wordt er getolkt door iemand anders. Dit is vooral in het begin even wennen, omdat de ouders dit zelf vaak niet zo doen en rechtstreeks tegen de tolk terug spreken. Laat je hierdoor niet van de wijs brengen. Sommige ouders kijken je niet rechtstreeks in de ogen, dit kan een uiting zijn van respect.
- ☐ Als je de indruk krijgt dat de tolk en de ouder afwijken, mag je de tolk hier gerust op wijzen! Meestal merk je het wel als ze over andere dingen bezig zijn.
- ☐ Vertalen wat je als leerkracht vertelt, kan soms meer woorden nodig hebben dan in het Nederlands en andersom.
- ☐ Vraag regelmatig aan de tolk wat er gezegd wordt, als je de indruk hebt dat die niet alles vertaalt.
- ☐ Praat niet aan één stuk door, geef de tolk genoeg tijd om alles te kunnen vertalen.
- ☐ Hou rekening met bepaalde gevoeligheden omtrent afkomst/taal. Probeer vooraf de juiste informatie in te winnen over welke taal de mensen juist spreken. Vb. Assyrische Turken spreken Assyrisch, dit is een andere taal dan het Turks. Marokkanen praten vaak of Berbers of Marokkaans Arabisch, dit is ook nog verschillend van klassiek Arabisch.

